

Сметаніна Н. В.,

кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ У СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Основною причиною, яка зумовлює корупцію в приватному секторі, є фактичне зрощення бізнесу та влади, що призводить до використання політичного впливу для ведення бізнесу, незаконного лобіювання ухвалення законів та інших нормативно-правових актів тощо. Іншою причиною є те, що умови ведення бізнесу створюють підґрунтя для існування корупційної практики. Насамперед це недосконале та нестабільне законодавство, ухвалене, зокрема, внаслідок незаконного лобіювання певних бізнес-інтересів, ускладнені процедури регулювання підприємницької діяльності, корумпо-

вані контролюючі органи та судова система. Заходи щодо переслідування за корупційні правопорушення є неефективними через поширеність корупції в правоохоронній та судовій системах. Це призвело до системності корупції, внаслідок чого підприємці не мають можливості самостійно їй протидіяти, а також до формування толерантного ставлення до корупції серед представників бізнесу [1]. Але зусиллями міжнародних інституцій, держави і громадянського суспільства в Україні сформовано антикорупційну платформу і створено відповідну інфраструктуру, що умовно можна назвати антикорупційною системою [2, с. 254].

Важливою складовою існуючої антикорупційної системи є Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції. Так, відповідно до ЗУ «Про запобігання корупції» Уповноважений є посадовою особою юридичної особи, що призначається відповідно до законодавства про працю керівником юридичної особи або її учасниками (засновниками) у порядку, передбаченому ухваленою антикорупційною програмою. В юридичних особах, зазначених у частині другій статті 62 ЗУ «Про запобігання корупції», для реалізації антикорупційної програми призначається особа, відповідальна за реалізацію антикорупційної програми (Уповноважений), правовий статус якої визначається ЗУ «Про запобігання корупції» (статті 62, 64 ЗУ «Про запобігання корупції») [3]. У Типовому положенні про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції зазначено, зокрема, що до основних завдань уповноваженої особи належать: розроблення, організація та контроль за проведенням заходів щодо запобігання корупційним правопорушенням та правопорушенням, пов'язаним з корупцією; організація роботи з оцінки корупційних ризиків у діяльності відповідального суб'єкта, підготовки заходів щодо їх усунення, внесення керівнику такого відповідального суб'єкта відповідних пропозицій; здійснення заходів з виявлення конфлікту інтересів, сприяння його врегулюванню, інформування керівника відповідального суб'єкта та Національного агентства про виявлення конфлікту інтересів та заходи, вжиті для його врегулювання; здійснення контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, у тому числі розгляд повідомлень про порушення вимог Закону, у тому числі на підвідомчих підприємствах, в установах та організаціях та інші. Уповноважена особа відповідно до покладених на неї завдань розробляє проекти актів з питань запобігання та виявлення корупції відповідального суб'єкта; забезпечує підготовку антикорупційної програми відповідального суб'єкта, змін до неї, подання її на погодження та моніторинг її виконання; надає структурним підрозділам та їх працівникам методичну та консультативну допомогу

з питань додержання законодавства щодо запобігання корупції та здійснює інші заходи [4]. Із 2015 року ЗУ «Про запобігання корупції» (стаття 64) встановлює лише загальні вимоги до посади Уповноваженого, зазначається лише про те, що «Уповноваженим може бути фізична особа, яка здатна за своїми діловими та моральними якостями, професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні обов'язки». До цього ж, у редакції статті 64 ЗУ «Про запобігання корупції» 2014 року зазначалось, що Уповноваженим може бути фізична особа, не молодша тридцяти років, яка має повну вищу економічну або юридичну освіту і яка здатна за своїми діловими та моральними якостями, професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні обов'язки [3].

На окрему увагу заслуговує вирішення питання організації Уповноваженим роботи внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень вимог ЗУ «Про запобігання корупції», отримання та організацію розгляду повідомленої через такі канали інформації, а також питання співпраці з викривачами, забезпечення дотримання їхніх прав та гарантій захисту, передбачених ЗУ «Про запобігання корупції» [4].

На сучасному етапі розвитку антикорупційного законодавства у приватній сфері і впровадження комплаєнс-програм важливими завданнями залишаються, зокрема, пояснення, які механізми антикорупційної боротьби існують в принципі, і як вони працюють у компаніях; ознайомлення з міжнародним досвідом та українською практикою застосування законодавства; переконання тих, хто вважає, що успішно вести бізнес в Україні, не здійснюючи корупційних діянь, неможливо; демонстрація вигоди неухильного дотримання міжнародних антикорупційних стандартів, які є реальною альтернативою сумнівних «переваг» корупційної практики; допомога українським компаніям виконати вимоги розділу X Закону України «Про запобігання корупції», про необхідність розробки і впровадження антикорупційних програм [7]. Вважаємо також, що впровадження ефективних комплаєнс-програм і етичних програм в українських компаніях є найкращою можливістю запобігання корупції у приватній сфері і усунення проблем, а також захисту інтересів бізнесу [5, с. 268; 6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/page>.

2. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції. *Часопис Київського університету права*. 2018. №4. С. 254–260.

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

4. Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції №102/20 від 17.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0361-20#Text>.

5. Сметаніна Н. В. Міжнародний досвід впровадження корпоративного комплаєнсу як засіб запобігання корупції у приватній сфері. *Ефективна система кримінальної юстиції як фактор сталого розвитку економіки* : матеріали III панел. дискусії Другого Харків. міжнар. юрид. форуму, м. Харків, 27 верес. 2018 р. Харків, 2018. С. 108–113.

6. Сметаніна Н. В., Попова Д. І. Значення впровадження комплаєнс-програм для зростання прозорості українського бізнесу. *Часопис Київського університету права*. 2018. №3. С. 266–269.

7. Антикорупційний комплаєнс у бізнесі: міжнародний досвід та українська практика. URL: <http://ukrainepravo.com/events/conference/antikorupty-yniy-kompla-ns-u-b-znes-m-zhnarodniy-dosv-d-ta-ukra-nska-praktika>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ
ЗЛОЧИННОСТІ ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ У ПРИВАТНОМУ СЕКТОРІ

**МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ОНЛАЙН «КРУГЛОГО СТОЛУ»,
ПРИСВЯЧЕНОГО 25-РІЧЧЮ ІЗ ДНЯ СТВОРЕННЯ
НДІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ТА 95-РІЧЧЮ ІЗ ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
АКАДЕМІКА ВОЛОДИМИРА СТАШИСА**

(м. Харків, 1 липня 2020 р.)

Харків
«Право»
2020

УДК 343.9:3343.35.08(477)

3-33

*Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України
(постанова № 4/2 від 24 червня 2020 р.)*

Відповідальні за випуск: доктор юридичних наук *Б. М. Головкін*,
кандидат юридичних наук *О. В. Новіков*

Відповідальність за достовірність даних несуть автори публікацій.
Точка зору редколегії може не збігатися з позицією авторів

3-33 **Запобігання** корупції у приватному секторі : матеріали наук.-
практ. онлайн «круглого столу», присвяченого 25-річчю із дня створен-
ня НДІ вивчення проблем злочинності та 95-річчю із дня народження
акад. Володимира Сташиса (м. Харків, 1 лип. 2020 р.). – Харків : Право,
2020. – 214 с.

ISBN 978-966-998-023-6

- © Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020
- © Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України, 2020
- © Оформлення. Видавництво «Право», 2020

ISBN 978-966-998-023-6